

การศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการบริหารการผลิตของอุตสาหกรรมแปรรูปปาล์มน้ำมัน จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นเพื่อนำสู่การกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหานั้น อนาคตต่อไป โดยศึกษาจากโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มทั่วประเทศ ซึ่งมีทั้งสิ้นประมาณ 58 ราย ทำการศึกษาโดยการสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม ด้วยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ พร้อม โทรศัพท์ติดตามผล มีอัตราตอบกลับจำนวน 36 ชุด อัตราตอบกลับ 62% ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยตั้งแต่ ตุลาคม 2550- ตุลาคม 2551

จากผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ตั้งกิจการอยู่ในจังหวัดกระบี่ สุราษฎร์ธานีและชุมพร โดยส่วนใหญ่ก่อตั้งในปี 2537 ก่อตั้งนานที่สุดปี 2506 และก่อตั้งล่าสุดในปี 2549 กลุ่มตัวอย่างมีทุนจดทะเบียนเฉลี่ยอยู่ที่ 126.92 ล้านบาท ทุนจดทะเบียนมากที่สุดประมาณ 470 ล้านบาท สัดส่วนทุนส่วนใหญ่เป็นชาวไทย โดยผู้จัดการโรงงานทั้งหมดเป็นเพศชาย อายุอยู่ในช่วง 41-45 ปี ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสและนับถือศาสนาพุทธ ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ผู้จัดการส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งมาแล้วนานอย่างน้อย 3 ปี

ลักษณะของระบบการผลิตในปัจจุบัน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีจำนวนแรงงาน น้อยกว่าหรือเท่ากับ 100 คน ผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่ คือน้ำมันปาล์มดิบ และมีผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์พลอยได้จากกระบวนการ คือ กากกะลาปาล์ม เมล็ดในอบแห้ง ไฟฟ้า ก๊าซชีวภาพ และอื่นๆ เช่น กากใย, เมล็ดพันธุ์ และต้นพันธุ์ โดยโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มส่วนใหญ่มี กำลังการผลิตที่ออกแบบไว้ เฉลี่ย 168 ตันทะเลลายปาล์มสดต่อชั่วโมง (รวมทุกโรงงานที่มี) ต่ำสุด 15 ตัน สูงสุด 1,440 ตันต่อชั่วโมง และ กำลังการผลิตจริง เฉลี่ย 133 ตันทะเลลายปาล์มสดต่อชั่วโมง ต่ำสุด 15 ตัน และ สูงสุด 1,250 ตันต่อ ชั่วโมง โดยที่ผลผลิต (Yield) ของน้ำมันปาล์มดิบโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 17.24% การซื้อวัตถุดิบปาล์มดิบส่วนใหญ่ซื้อจากลานเท เฉลี่ย และซื้อจากเกษตรกรโดยตรง ส่วนใหญ่ซื้อปาล์มดิบเป็นเครดิต ส่วนใหญ่ชำระเงินภายใน 7 วัน 5 วัน และ 2 วัน และ ขายสินค้าสำเร็จรูปเป็นเงินเชื่อ จำนวน 15 วัน 7 วันและ 5 วัน ตามลำดับ โดย ส่วนใหญ่ขายน้ำมันปาล์มดิบในประเทศ ทั้งหมด และลูกค้าในปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นโรงงานผลิตน้ำมันพืช

จากการวิจัยพบว่าโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบส่วนใหญ่มี ปัญหาในระดับมาก ประกอบด้วย 3 ปัญหาหลัก คือ ปัญหาด้านวัตถุดิบ ปัญหาด้านการเงิน และ ปัญหาด้านกระบวนการผลิต ส่วนปัญหาในระดับปานกลางคือ ปัญหาด้านแรงงานและด้านเครื่องจักรเทคโนโลยี โดยปัญหาส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นกับโรงงานที่มีทุนจดทะเบียนน้อยกว่า 50 ล้านบาท ในส่วนของการแก้ไขปัญหาก็เคยเข้ามาแล้ว

ขาดสต็อก การสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานวิชาการของภาครัฐ การเพิ่มเครื่องจักร และการจ้างแรงงานชั่วคราว โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีทุนจดทะเบียนต่ำกว่า 50 ล้านบาท มีการแก้ไขปัญหาโดยการเพิ่มกะหรือเวลาการทำงาน มากที่สุด กลุ่มตัวอย่างที่มีทุนจดทะเบียน 50-100 ล้านบาท มีการแก้ไขปัญหาโดยการเพิ่มเวลาการทำงานและการจ้างแรงงานชั่วคราวมากที่สุด และ กลุ่มตัวอย่างที่มีทุนจดทะเบียน มากกว่า 100 ล้านบาท ใช้วิธีการแก้ไขปัญหาโดยสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานวิชาการภาครัฐ มากที่สุด ซึ่งจากการทดสอบสมมติฐานพบว่า อายุของกิจการและระยะเวลาดำรงตำแหน่งของผู้จัดการ โรงงานมีความสัมพันธ์กับปัญหา และ ภาพรวมปัญหาการบริหารการผลิตมีความสัมพันธ์กับแนวทางการแก้ไขปัญหาการผลิตที่เคยใช้ผ่านมา

โดยแนวทางแก้ไขปัญหาการผลิตน้ำมันปาล์มดิบ ควรประกอบไปด้วย 2 ภาคส่วนคือ

1. ภาครัฐควรกำหนดให้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบหลัก โดยเฉพาะ แต่ละตัวตั้งต้นน้ำจนกระทั่งปลายน้ำ เช่น หน่วยงานดูแลด้านวิจัยพัฒนาสายพันธุ์ หน่วยงานดูแลด้านการเพาะปลูก หน่วยงานดูแลการแปรรูป หน่วยงานดูแลด้านการเงิน หน่วยงานดูแลด้านบุคลากรที่ใช้ในธุรกิจปาล์ม หน่วยงานดูแลด้านการตลาด หน่วยงานส่งเสริมประชาสัมพันธ์ ฯลฯ เพื่อให้เกิดการจัดการตั้งแต่การวางแผน การดำเนินงาน การควบคุมประเมินผลอย่างเป็นระบบ และควรมีมาตรการกำหนดออกมาเป็น พ.ร.บ. หรือกฎหมายให้ชาวสวนผู้เก็บเกี่ยวปาล์มก่อนถึงเวลาที่มีความผิด ซึ่งสามารถที่จะลดปัญหาปาล์มดิบไม่ได้คุณภาพเก็บเกี่ยวก่อนเวลาและปาล์มดิบมีผลผลิตน้อย รวมไปถึงปัญหาการบริหารการผลิตในด้านการเงินลดต้นทุน เพิ่มกำไร นอกจากนี้ ภาครัฐควรมีการพิจารณาจัดโซนนิ่งในการออกไปอนุญาตเปิดโรงงานสกัดน้ำมัน โดยไม่ควรมีโรงงานซ้ำซ้อนภายในรัศมีพื้นที่ 50 กิโลเมตร ซึ่งจะก่อให้เกิดปัญหาการตัดราคาและส่งผลต่อด้านต้นทุนการผลิต การขนส่งเพิ่มขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อขีดความสามารถทางการแข่งขันระดับประเทศต่อไป

2. โรงงานสกัดน้ำมันปาล์ม ควรมีการใช้วิธีการแก้ไขปัญหาในรูปแบบต่างๆ เช่น contact Farming ซึ่งเป็นสัญญาระยะยาวแก่เกษตรกร หรือ การสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานการศึกษาของภาครัฐ เช่น สถาบันเทคนิค กรมอาชีวศึกษา สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานหรือมหาวิทยาลัย เพื่อร่วมกันผลิตบุคลากรที่ขาดแคลน หรือ การสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานเอกชนและภาครัฐ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขัน

ในการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาในเชิงลึกประเด็นใดประเด็นหนึ่ง ซึ่งประเด็นที่น่าสนใจคือปัญหาด้านวัตถุดิบปาล์ม ซึ่งควรศึกษาปัญหาตั้งแต่พันธุ์ การเพาะปลูก การสกัด การแปรรูป รวมไปถึงหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องตั้งแต่เกษตรกร ลานเท โรงงานสกัด โรงงานแปรรูป และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และควรเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เน้นการสัมภาษณ์